

# ФАЛЬКЛОРНАЯ ПРАКТИКА 2019

## ПАМ'ЯТКА СТУДЭНТА

I. Па заканчэнні фальклорнай практыкі студэнт-першакурснік павінен прадставіць кіраўніку сабраныя і сістэматызаваныя фальклорныя матэрыялы, зафіксаваныя або на 2 дысках, або на флэшцы. Нагадваем, што лабараторыя перайшла на прыём 100% электронных справаздач па фальклорнай практыцы. У лабараторыю здаюцца:

1. **Два дыскі** аднолькавага зместу з вокладкай і зместам **або флэшка** ў папяровым канверце з вокладкай і зместам, на якіх змяшчаюцца ўсе справаздачныя матэрыялы.

2. **Раздрукаваныя Рээстравыя ведамасці ўліку матэрыялаў.**

3. Раздрукаваны дзённік фальклорнай практыкі.

Для зручнасці праверкі кіраўнік можа патрабаваць ад студэнтаў раздрукаваны варыянт справаздачы (звычайная кардонная папка з завязкамі і ўсімі складнікамі (гл. дапаможнік “Вучэбна-навуковая лабараторыя беларускага фальклору: метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі вучэбнай, навуковай і архіўнай работы”, ч. 1, 2017, ст. 19 – 27).

### **УВАГА!**

**НЕЛЬГА** здаваць кардонныя папкі з раздрукаванымі электроннымі матэрыяламі **без электроннага носьбіта** – гэта ўжо камп'ютарная справаздача, а яна павінна быць на дысках або флэшцы.

**II. Электронны варыянт афармлення дыскаў павінен быць запісаны разам з астатнімі справаздачнымі матэрыяламі на дысках або флэшцы.**

**Звяртаем увагу**

**1. Указваць на тытуле дыска або канверце для флэшкі прозвішча кіраўніка!**

**2. Усю дакументацыю па практыцы (інфармацыйныя карткі, пашпартызацыю, рээстравую ведамасць) студэнты павінны афармляць па-беларуску! Наш архіў беларускамоўны, на выпраўленне рускамоўных дакументаў ідзе шмат часу, марудзіцца асноўная праца.**

### **УВАГА!**

Трэба фіксаваць год нараджэння інфарманта (у 20% справаздач гэтае патрабаванне пашпартызацыі твора ігнаруецца).

Наяўнасць аўдыя-/відэафіксацыі або толькі відэафіксацыі твораў абавязковая! 90 % сабранага матэрыялу павінна быць прадстаўлена ў аўдыя-/відэафармаце або ў відэафармаце.

Рэестравая ведамасць афармляецца па **рэгіянальным** прынцыпе, г. зн. па абласцях. Калі некалькі абласцей, **некалькі** і ведамасцей.

2. Дазваляецца ўказваць у адной ведамасці некалькі раёнаў з адной вобласці, але падлік адзінак павінен весціся **ПА АСОБНЫХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТАХ**, напрыклад: Мінская вобласць, Пухавіцкі раён, п. Праўдзінскі – і вопіс жанраў з падлікам адзінак менавіта па гэтым населеным пункце; далей п. Рудзенск гэтага ж раёна – і падлік адзінак па гэтым населеным пункце (гл. ДАДАТАК 1).

III. Абавязковы мінімум – **50 адзінак ФАЛЬКЛОРНАЙ ПРОЗЫ**. Усё астатняе – на павышэнне балаў па жаданні практыканта. У гэтым годзе дадатковы бал можна атрымаць і за прадстаўленне матэрыялаў па тэмах “**Вусная гісторыя БДУ**” і “**Успаміны пра вайну**”, (дадатковыя апытальнікі прыкладаюцца, глядзі на сайце ).

Правядзенне выніковых мерапрыемстваў.

1.1. **Прэзентацыя справаздач** па фальклорнай практыцы – з **2 па 6 верасня** (дзень кожны кіраўнік выбірае для сябе самастойна і паведамляе аб гэтым студэнтам праз аб’яву). Падчас прэзентацыі студэнты коратка спавядаюцца, дзе збіралі фальклор, якія былі праблемы, ці ёсць пытанні і г.д. **ПАВІННЫ ПРЫСУТНІЧАЦЬ УСЕ!** Пасля прэзентацыі кожны студэнт павінен распісацца, што прысутнічаў. Матэрыялы трэба сабраць у дзень прэзентацыі!!! За несвоечасовую здачу матэрыялаў мінус “1” бал!

1.2. **Форум “Фальклор, час і мы”** – дата будзе абвешчана ў верасні.

**Увага!** Пры выстаўленні выніковых адзнак студэнт дае распіску аб перадачы справаздачных матэрыялаў у ВНЛБФ (неабходныя матэрыялы кіраўнікі атрымаюць у верасні).

## 1. ПРАВИЛЫ АФАРМЛЕННЯ ФАЛЬКЛОРНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

Студэнты рыхтуюць справаздачу ў электронным выглядзе і здаюць яе на дыску **або флэшцы** і ў раздрукаваным выглядзе ў кардоннай папцы.

Склад справаздачы:

1. Тытульны ліст.
2. Спіс фальклорных твораў па жанрах (справаздачны мінімум – 50 адзінак **фальклорнай прозы**).
3. Дзённік назіранняў, напрыканцы якога абавязкова змяшчаюцца асабістыя ўражанні ад праходжання фальклорнай практыкі, а таксама (па жаданні) прыводзяцца прапановы па ўдасканаленні падрыхтоўчага і выканаўчага этапаў практыкі.
4. Рээстравая ведамасць уліку матэрыялаў з размеркаваннем твораў па жанрах і жанравых разнавіднасцях і абавязковым падлікам твораў кожнага жанру, а таксама агульнай колькасці зафіксаваных у пэўным населеным пункце твораў.
5. Файл «База дадзеных пэўнага населенага пункта».
6. Картка інфарманта з указаннем, колькі твораў якога жанру ад яго запісана.

**Увага!** *Колькі інфармантаў апытваецца, столькі і картка інфармантаў павінна быць у справаздачы.*

7. Аўдыя-/відэазапісы, зафіксаваныя на дыску або флэшцы.
8. Фота (па жаданні збіральніка).

1. **Афармленне тытульнага ліста вокладкі папкі.** На папку прыклеіваецца падпісаны пэўным чынам аркуш паперы.

*Узор (да прыкладу):* (гл. ніжэй)

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт  
Філалагічны факультэт

Кафедра тэорыі літаратуры  
Вучэбна-навуковая лабараторыя  
беларускага фальклору

ФАЛЬКЛОРНАЯ ПРАКТЫКА

Студэнта (ткі) I курса спецыяльнасці «беларуская (руская – *пакінуць патрэбнае*)  
філалогія» Прозвішча, імя, імя па бацьку

Месцы запісаў: назва вёскі/пасёлка/горада, раён, вобласць (падрабязна пазначайце ўсе адміністрацыйныя адзінкі, калі матэрыялы запісаны ў некалькіх раёнах і абласцях),  
напрыклад:

*г. Пінск;*

*в. Камень Пінскага раёна Брэсцкай вобласці;*

*в. Багданаўка Лунінецкага раёна Брэсцкай вобласці).*

Колькасць адзінак (агульная)

Час: 14 дзён (напрыклад, з 17 ліпеня да 2 жніўня 2019 г.).

Кіраўнік: Прозвішча, Ініцыялы.

МІНСК 2019

2. ***Спіс фальклорных твораў па жанрах*** з указаннем колькасці зафіксаваных адзінак наклеяецца на адваротны бок вокладкі папкі.  
Напрыклад:

*Узор:*

Спіс фальклорных твораў па жанрах:

Рытуальна-магічная сфера:

Каляндарна-абрадавая проза:

✓ калядная – 18;

✓ жніўная дажынкавая – 7;

✓ піліпаўская – 3.

Сучасны гарадскі фальклор:

✓ гарадскія леенды – 10;

✓ мемараты – 12.

Усяго – 50 адзінак.

3. ***Фальклорны дзёнік***, аформлены па днях праходжання практыкі.

*Узор* афармлення вокладкі дзёніка:

ДЗЁННИК ФАЛЬКЛОРНАЙ ПРАКТЫКІ  
студэнта(ткі) I курса спецыяльнасці «беларуская (руская) філалогія»  
філалагічнага факультэта БДУ  
Прозвішча, імя, імя па бацьку

Месцы запісаў: (напрыклад, *г. Пінск*;  
*в. Камень Пінскага раёна Брэсцкай вобласці*;  
*в. Багданаўка Лунінецкага раёна Брэсцкай вобласці*;  
Час: з 17 ліпеня да 2 жніўня 2019 г.)

Год

У дзённіку абавязкова павінна быць адлюстравана пачатковая дата і падрыхтоўчая работа: чаму фальклор збіраецца менавіта ў гэтых мясцінах, хто падказаў, хто дапамог, як шукалі інфармантаў, як яны сустракалі і г. д. Асабліваю каштоўнасць маюць разгорнутыя партрэты выканаўцаў (як выглядае, рысы характару, біяграфічныя звесткі і пад.).

Пры афармленні дзённіка трэба ўказаць:

– дакладную пашпартызацыю твора, каб было абсалютна зразумела, дзе, калі, ад каго ён запісаны: прозвішча, імя, імя па бацьку інфарманта, яго год нараджэння, нацыянальнасць, адукацыя, прафесія, адкуль родам, з якога часу пражывае ў гэтай мясцовасці, ад каго перайшла казка (усё гэта складае ў фалькларыстыцы паняцце *нашпарту* фальклорнай адзінкі);

– характарыстыку абставін выканання: дзе, калі, хто прысутнічаў, рэагаванне, манера выканаўцы, рэплікі падчас выканання і г. д.

Нумарацыя твораў суцэльная на працягу ўсяго дзённіка. Побач з нумарам запісваецца назва твора. Калі яе не існуе, то назва даецца па першым радку. Ніжэй у дужках – азначэнне твора паводле слоў выканаўцы (напрыклад, «Пра вайну»).

**Узор:**

Пра вайну

Далей тэкст твора і неабходныя заўвагі. Гэта прыблізна выглядае так.

**Узор:**

Заўвагі: жанр твора – рэалістычная проза, успаміны.

У канцы дзённіка павінен быць змест па жанрах з указаннем старонкі.

**Узор:**

З М Е С Т

К а з к і

Пра жывёл

«Ліса і воўк»

Стар. 17–18

**Агульныя тэхнічныя патрабаванні да афармлення дзённіка:**

1) тытульны ліст: пасля размяшчэння інфармацыі выканаць функцыю «пачаць новую старонку» (разрыў);

2) у левым куце наступнай старонкі ўказаць дзень і месяц. З наступнага радка – інфармацыя па ўмовах запісу, інфармантах (з указаннем пашпартызацыі, як гэта разумеецца ў фалькларыстыцы), апісанні мясцовасці, праблемы ва ўсталяванні кантактаў з інфармантамі, хто дапамог і г. д. Пасля апошняга дня назіранняў трэба абавязкова прадставіць сваю матываваную ацэнку практыкі: спадабалася ці не і чаму, а таксама парады і пажаданні (калі такія будуць). Падзённыя запісы павінны змяшчаць сабраныя ў гэты час творы;

3) нумарацыю старонак у дзённіку рабіць у правым верхнім куце. На тытульным лісце нумар не ставіцца;

4) пасля тэкстаў з новай старонкі размяшчаецца змест дзённіка, які павінен адлюстроўваць наступныя структурныя часткі: дзённікавыя назіранні па днях практыкі, творы з далейшым указаннем сістэматызаваных відаў і жанраў;

5) апошнімі ў дзённіку праз разрыў старонкі размяшчаюцца карткі інфарманта.

**Узор:**

Год	Картка інфарманта
	Прозвішча, імя, імя па бацьку. Год нараджэння. Пашпартызацыя: а) месца запісу; б) нацыянальнасць; в) адукацыя; г) мясцовы ці не (адкуль і калі прыехаў). Колькі адзінак запісана (расшыфраваць па жанрах, напрыклад, агульная колькасць адзінак – 56, з іх: а) легенд – 3: – тапанімічных – 1; – міфалагічных – 2; б) успамінаў – 23: – пра свай жыццё – 20; – пра вайну – 3; – пра сямейныя традыцыі – 30. Збіральнік Прозвішча, імя, імя па бацьку

**4. Рээстравая ведамасць уліку запісаных матэрыялаў.**

**Узор** афармлення рээстравай ведамасці ўліку матэрыялаў:

№ папкі (запаў- няецца супра- цоўні- камі лабара- торыі)	Год запісу	Месца запісу (вёска, горад, пасёлак, раён, вобласць)	Агульная колькасць адзінак, з іх па жанрах	Інфармант (указаць год нараджэння)	Збіральнік (указаць спецыяль- насць)
	2008	в. Казацкія Балсуны Веткаўскага раёна Гомельскай вобласці	50 адзінак, з іх па жанрах: фальклорная няказкавая проза: легендарная – 5; фальклорная магічная проза: прыкметы – 18; рэалістычная проза: бытавая: – 25; успаміны пра сямейныя традыцыі – 2	І.П.Нікіфарэнка (1945)	Алена Анатольеўна Андрэева, руская філалогія

**Увага!** Пажадана размяркоўваць ведамасць на альбомнай старонцы (меню «Файл» / «Параметры старонкі»/ Альбомная).

**5. Файл з базай дадзеных пэўнага населенага пункта.** Назва файла – па назве вёскі. Размяшчэнне твораў у базе дадзеных у адпаведнасці са зместам вучэбнага дапаможніка «Фальклорная практыка» (2009). **Адвольнае размяшчэнне твораў забараняецца.**

Калі інфармант адзін і той жа, указваць пашпартызацыю пасля кожнага твора не трэба, дастаткова толькі пасля апошняга з шэрагу запісаных ад аднаго чалавека твораў пазначыць: «Творы № 1–5 запісаў студэнт...» і далей па ўзоры.

**6. Аўдыя- і відэазапісы** таксама павінны мець поўную і дакладную пашпартызацыю. Напачатку выразна надыхтоўваюцца звесткі пра збіральніка (імя, прозвішча, імя па бацьку, курс, аддзяленне, група), месца збору (вёска, пасёлак альбо горад, раён, вобласць) і інфарманта (імя, прозвішча, імя па бацьку, год нараджэння, адукацыя).

Перад запісам кожнай асобнай фальклорнай адзінкі збіральнікам называецца яе жанр, калі ёсць заўвагі, агучыць іх. Калі на гэта не хапае часу

перад выкананнем інфармантамі твораў, агучваецца жанр пасля кожнага твора.

**Увага!** *Інфармацыя, якая адпавядае зместу аўдыя- і відэазапісаў на дыску, па памеры павінна змясціцца ў слім ад дыска, або, калі справаздача на флэшцы, у папяровы канверт з дакладным вопісам па назвах твораў (на першым радку, калі невядома назва) і пад парадкавым нумарам. Гэты спіс у электронным варыянце павінен змяшчацца і на дыску разам з іншымі справаздачнымі матэрыяламі.*

**Узор:**

ГОД ЗАПІСУ
Збіральнік: Свірко Вольга Эдуардаўна Інфарманты: Мірончык Ірына Пятроўна (1936) Мірончык Іван Сцяпанавіч (1926) Аксак Тамара Рыгораўна (1932) <i>Заўвага! Расказваюць разам.</i>
1. Гульні на Каляды. 2. Размова пра калядную варажбу. 3. Размова пра сватанне. і г.д.

### **Агульныя правілы афармлення дыскаў і іншых электронных носьбітаў**

На электронным носьбіце (дыск, флэш-накапляльнік) размяшчаюцца тэкставыя файлы, аўдыя, відэа, фота, прыдатныя для прачытання на іншым камп'ютары. Гэта значыць, студэнт павінен у суправаджальным файле пазначыць, з дапамогай якіх праграм адкрываецца той ці іншы запісаны ім файл. Калі выкарыстоўваецца адмысловая кадзіроўка, змяшчаецца на дыску (флэшцы) праграма, з дапамогай якой файл можна адкрыць і прагледзець.

Кожны з файлаў (акрамя тэкставых) павінен мець каментарый: для фотаздымкаў пазначаецца, што ці хто зняты, па якой прычыне збіральнік уключыў гэтыя здымкі ў справаздачу па фальклорнай практыцы; афармленне аўдыяматэрыялаў на дыску гл. вышэй, у папярэднім падраздзеле; відэаматэрыялы таксама суправаджаюцца тэкставымі файламі з каментарыем.

Справаздача на электронным носьбіце падаецца ў поўным аб'ёме: тытул, змест сабраных адзінак па жанрах (справаздачны мінімум – 50 адзінак фальклорнай прозы), дзённік з карткамі інфармантаў, рээстравая ведамасць, файл з базай дадзеных, аўдыя/відэазапісы.

**Абавязкова робіцца вокладка на тытульную старонку дыска або на канверт для флэшкі.**

**Узор** афармлення тытульнай старонкі:



Матэрыялы фальклорнай практыкі
Прозвішча, імя, імя па бацьку
Склад дыска: дзённік, картка інфарманта, рээстравая ведамасць, фотаздымкі, 50 (аўдыя)відэазапісаў
Кіраўнік
Год

**Дадатковыя заўвагі.** Лічбавыя носьбіты павінны быць у добрым стане (не паламаныя, не падрэпаныя), дыскі – у слімах, флэшка – у папяровым канверце.

### **Агульныя тэхнічныя патрабаванні да афармлення справаздачы:**

Справаздача ў электронным варыянце набіраецца ў наступным стылі:

- 1) кегль 14, шрыфт TimesNewRoman;
- 2) параметры старонкі: злева – 3 см., зверху і знізу – 2 см., справа – 1,5 см; фармат старонкі – кніжная; абзац – 1,25 см.; інтэрвал – адзінарны; водступы злева і справа – 0; інтэрвалы «перад» і «пасля» – 0.
- 3) інфармацыя па днях запісу ў дзённіку павінна быць суцэльная, г.зн. разрывы старонкі ўстаўляць у тэкст НЕЛЬГА;
- 4) забараняецца:
  - выкарыстоўваць розныя шрыфты і кеглі;
  - рабіць падкрэсліванні, вылучэнні тлустым і курсіў;
  - выкарыстоўваць аўтаматычную нумарацыю твораў;
  - пакідаць «лішнія» прабелы ў тэксце;
  - карыстацца прабеламі і табуляцыяй замест выраўноўвання тэксту з дапамогай лінейкі пры ўтварэнні абзаца і размяшчэнні твораў;
- 5) выкарыстаць функцыю «разрыў старонкі» можна толькі пасля інфармацыі на тытульным лісце дзённіка, перад зместам і карткамі.

## **2. КРЫТЭРЫІ АЦЭНКІ СПРАВАЗДАЧЫ СТУДЭНТА ПА ФАЛЬКЛОРНАЙ ПРАКТЫЦЫ**

### **Склад справаздачы**

Па заканчэнні фальклорнай практыкі студэнт-першакурснік павінен прадставіць кіраўніку сабраныя і сістэматызаваныя фальклорныя матэрыялы, складзеныя ў **кардонную папку з завязкамі** (памер папкі – аркуш паперы фармату А4). У папцы павінны быць у наяўнасці:

- тытульны ліст на вокладцы папкі;

- змест па жанрах з указаннем колькасці адзінак кожнага жанру на адваротным баку вокладкі папкі;
- дзённік фальклорнай практыкі з назіраннямі па днях практыкі і тэкстамі твораў, у канцы якога змешчаны карткі інфармантаў;
- рээстравая ведамасць уліку запісаных матэрыялаў;
- файл «База дадзеных пэўнага населенага пункта»;
- аўдыя/відэазапісы з вопісам твораў, які ўкладваецца ў слім дыска, або, калі справаздача на флэшцы, – у канверт для флэшкі;
- сам дыск (або флэшка) з электронным варыянтам справаздачных матэрыялаў.

### **Крытэрыі выстаўлення адзнак**

Сярэдняя адзнака – «6» балаў – выстаўляецца за выкананне справаздачнага мінімуму: запіс **50 адзінак фальклорнай прозы**, змешчаных у дзённіку, дзённікавыя назіранні, стварэнне картак інфармантаў, рээстравай ведамасці, базы дадзеных пэўнага населенага пункту, наяўнасць усіх аўдыя/відэазапісаў.

Пры наяўнасці адзначанага мінімуму справаздача прымаецца да праверкі. У адваротным выпадку практыка лічыцца неадпрацаванай і адзнака не выстаўляецца.

Студэнт можа павысіць адзнаку пры ўмове:

« + 1» бал – матэрыялы па адной з тэм праграмы-апытальніка (але не 1-2 кароткія запісы);

« + 1» бал – высокая якасць запісаў, правільнае вызначэнне жанраў;

« + 1» бал – з густам аформленая справаздача;

« + 1» бал – перавышэнне мінімуму на 50 %.

На паніжэнне адзнакі ўплываюць наступныя крытэрыі:

« – 1» бал – несвоечасовая здача матэрыялаў практыкі;

« – 1» бал – памылкі пры вызначэнні фальклорных відаў і жанраў;

« – 1» бал – нізкая якасць запісаў;

« – 1» бал – нізкая якасць афармлення справаздачы і картак.

**Практыка не залічваецца, калі кіраўнік выявіць ХОЦЬ АДЗІН ФАКТ фальсіфікацыі матэрыялаў (перапісвання з анталогій і зборнікаў фальклорных матэрыялаў, перазапіс твораў з аўдыя сябра і г. д.).**